

Adviesraad Internationale Vraagstukken

Persbericht 29 juni 2021

Sociale bescherming in Afrika

Sociale bescherming, met name inkomenszekerheid, versterkt aantoonbaar de positie van de allerarmsten in Afrika. Volgens de Adviesraad Internationale Vraagstukken zal een Nederlandse bijdrage aan sociale beschermingsprogramma's vooral slagen in multilateraal verband, met oog voor de lokale omstandigheden. Het heeft voor Nederland geen zin om mee te doen aan initiatieven voor sociale bescherming als het ter plaatse ontbreekt aan politieke wil, stabiliteit of aan vertrouwen tussen burgers en de overheid. Ook adviseert de AIV dat Nederland, om structurele financiering mogelijk te maken, zich internationaal sterk zou moeten maken voor het tegengaan van belastingontwijking.

Dat staat in het advies 'Sociale bescherming in Afrika' dat de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) heeft uitgebracht op aanvraag van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De vraag aan de AIV luidde: Hoe beoordeelt de AIV de initiatieven voor en het perspectief van sociale bescherming voor de armste en meest kwetsbare groepen in Afrika? En is het wenselijk voor Nederland om daar vanuit ontwikkelingssamenwerking bij aan te sluiten?

Er is – ook door de ontwrichting tijdens de coronacrisis - toenemende belangstelling voor sociale bescherming, zowel bij Afrikaanse overheden als bij multilaterale instellingen. Volgens de AIV heeft Nederland goede redenen om daar bij aan te sluiten. Er zijn bewezen effectieve programma's voor sociale bescherming met een positief effect op toegang tot voedsel, gezondheid, onderwijs en op de positie van vrouwen. Maar het opzetten van sociale beschermingsystemen is kostbaar en het effect wordt grotendeels bepaald door de lokale omstandigheden. Daarom is een goede aansluiting bij lokale, regionale en nationale prioriteiten cruciaal.

Dat betekent dat initiatieven voor het vergroten van de sociale bescherming slechts kans van slagen hebben in goede samenwerking met de plaatselijke overheid. Deze overheid moet een zeker vertrouwen van de bevolking hebben, bereid zijn om een toegankelijk systeem van sociale bescherming op te zetten, en vervolgens in staat zijn om het geld van donoren snel en kostenefficiënt bij de juiste mensen terecht te laten komen.

Dit vereist wet- en regelgeving, maar vooral ook functionerende instituties. De overheid heeft bovendien een grote invloed op de voorwaarden waaronder bedrijven actief zijn. Ook Nederlandse bedrijven die actief zijn in Afrika mogen worden aangesproken op hun inspanningen om de behoefte aan sociale bescherming via de overheid te verminderen, bijvoorbeeld door werkloosheidsverzekeringen en ziektekostenvoorzieningen voor hun medewerkers en hun gezinnen. Donoren kunnen bovendien bijdragen aan structurele financiering door belastingontduiking, belastingontwijking en illegale geldstromen tegen te gaan, en door kwijtschelding van bij hen uitstaande schulden.

Oog voor de lokale omstandigheden is cruciaal en het is belangrijk om als donor ook de positie van minderheden en minder zichtbare mensen (bijvoorbeeld in rurale gebieden) aan de orde te stellen. Maar vooral is duidelijk dat een ongecoördineerde veelheid van initiatieven voor sociale bescherming zinloos is. Initiatieven voor sociale bescherming in Afrika kunnen wel goed uitpakken als donoren met een open agenda opereren binnen een nationaal plan, en indien nodig op diplomatiek niveau bijspringen.

De AIV noemt in zijn advies een aantal voorbeelden van multilaterale initiatieven voor sociale bescherming. Wil Nederland een positieve bijdrage leveren aan sociale bescherming in Afrika, dan is het raadzaam zich bij dergelijke initiatieven aan te sluiten en voor ogen te houden dat een bijdrage, om zinvol te zijn, voor lange duur moet worden gegeven.

NOOT VOOR DE REDACTIE: Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de woordvoerder van de AIV: wouter.bax@minbuza.nl, 06 – 25 72 50 80